

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ
ΤΗΣ ΑΓΑΘΗΣ - ΡΟΖΑΣ ΒΡΕΤΤΟΥ

Οξείες και χρόνιες ελλείψεις φαρμάκων

Οι ελλείψεις φαρμάκων στην αγορά αποτελούν για την Ελλάδα, αλλά και τον ευρωπαϊκό χώρο, μια ολοένα και πιο πιεστική πραγματικότητα, η οποία απαιτεί συνολικές όσο και τοπικές λύσεις, καθώς πολλές αιτίες είναι κοινές, αλλά δεν ελλείπουν και οι ουσιώδεις τοπικές διαφοροποιήσεις. Ελλείψη συνιστά η απουσία συγκεκριμένης δραστικής ουσίας σε οποιαδήποτε εμπορική μορφή – πρωτότυπου σκευάσματος ή γενόσημου – και έχει ως αποτέλεσμα τροποποίηση, καθυστέρηση ή και διακοπή της θεραπείας ενός ασθενούς, συνοδευόμενη από ατελή θεραπευτικά αποτελέσματα ή ακόμα βαρύτερα, από δυσμενή εξέλιξη της ίδιας της νόσου. Επιπλέον, ριζώνει στον ασθενή και στους ανθρώπους με τους οποίους μοιράζεται το βάρος της ασθένειας ένα δικαιολογημένα διαβρωτικό αίσθημα αβεβαιότητας, ανασφάλειας και διαρκούς άγχους. «Προσπάθησα να βρω λύση για τον συγγενή μου, αναζητώντας την ίδια δραστική ουσία για τη θεραπεία ψυχικής νόσου σε άλλη χώρα της Ευρώπης. Αυτή αποτελεί μια διαρκή πραγματικότητα, την οποία αντιμετωπίζω κυκλικά κάθε 3 - 4 μήνες», αφηγήθηκε σε πολιτική εκδήλωση μια νέα γυναίκα, με συγκεκριμένη αγωνία για όλους τους ασθενείς, αλλά και αποφασιστικότητα για την αναζήτηση λύσεων, καθιστώντας ανώφελη και άσκοπη οποιαδήποτε άλλη συζήτηση εκείνη τη χρονική στιγμή. Οι ελλείψεις κατά διαστήματα σε φάρμακα στις ευρωπαϊκές χώρες αφορούν σχεδόν το σύνολο των νοσημάτων, με κύριες τις ελλείψεις σε νευρολογικά φάρμακα, φάρμακα του καρδιαγγειακού συστήματος, ανοσοσφαιρίνες, ογκολογικά φάρμακα και αντιβιοτικά. Η πραγματικότητα αυτή δεν αποτελεί μόνο μια συγκυριακή κατάσταση, συνδεδεμένη με εποχιακή έξαρση λοιμώξεων του αναπνευστικού συστήματος, όπως μπορεί να ισχύει για ορισμένα αντιβιοτικά, αλλά μια διαρκώς επιδεινούμενη κατάσταση. Τα αίτια σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι πολλαπλά, αλληλοσυνδεδεμένα με τις διακυμάνσεις στη λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων, τις δυνατότητες της τοπικής φαρμακευτικής παραγωγής, τη λειτουργία ή και τη δυσλειτουργία όλου του πλέγματος σχέσεων μεταξύ της φαρμακοβιομηχανίας, των πωλητών και διανομέων φαρμάκων και των κρατικών οργανισμών καθορισμού τιμών. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων εκδίδει ανακοίνωση ξεχωριστά για κάθε παρατηρούμενη έλλειψη. Οι φορείς κάθε χώρας είναι υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουν με προβλεπτική ικανότητα, ταχύτητα και πληρότητα, μια πραγματικότητα πολύ δυσμενή για τους ασθενείς μας. Στην Ελλάδα ειδικότερα, το τόσο κεντρικής σημασίας ζήτημα για διαφορετικές ομάδες ασθενών, ανατροφοδοτείται από έναν ανεπαρκή μηχανισμό λειτουργίας των ενδιάμεσων φορέων διανομής και πώλησης φαρμάκων, με αδύναμους ελεγκτικούς μηχανισμούς, ένα βραδύ και ατελές σύστημα καταγραφής των ελλείψεων, ταυτόχρονα με τα περιορισμένα κριτήρια έναρξης λειτουργίας νέων επιχειρήσεων πώλησης φαρμάκων. Τα επιμέρους πρόσφατα μέτρα του υπουργείου Υγείας κινήθηκαν με καθυστέρηση και μάλιστα προς την κατεύθυνση της προσωρινής βελτίωσης των ελλείψεων φαρμάκων.

Ωστόσο, η υλοποίηση μιας νέας πολιτικής απαιτεί την αλλαγή στη μεθοδολογία συζήτησης και το θεσμικό πλαίσιο διαλόγου με την ελληνική φαρμακοβιομηχανία, αφότου όμως ξεκινήσει η λεπτομερής και μεθοδική αποτίμηση των πιθανών μελλοντικών ελλείψεων. Αυτό το τελευταίο απαιτεί τη συνεργασία πολλαπλών επιστημονικών ειδικοτήτων και οπωσδήποτε των φαρμακοποιών των νοσοκομείων. Στη μορφοποίηση μιας νέας πολιτικής για την αντιμετώπιση των ελλείψεων φαρμάκων, έχει μεγάλη σημασία η συμμετοχή, με αναβαθμισμένο ρόλο, των Ενώσεων Ασθενών, τόσο σε ό,τι αφορά την κατάθεση προτάσεων όσο και στην αποτύπωση της έκτασης του προβλήματος για τους ασθενείς.

Στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα συνολικά, η φαρμακοβιομηχανία εμφανίζει μεγάλη οικονομική και αναπτυξιακή ζωτικότητα και αποτελεί πεδίο σημαντικού σχεδιασμού. Στον χώρο αυτό μπορούμε να έχουμε ενεργό συμμετοχή, βασισμένοι στη σημαντική συσσωρευμένη ελληνική και εξωελλαδική εμπειρία, όπως αυτή έχει σχηματιστεί μέσα από αποτυχίες και άστοχες επιλογές αλλά και μέσα από αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα και πρωτότυπη δράση και στην ελληνική φαρμακοβιομηχανία.

Η Αγάθη Ρόζα Βρεττού είναι καρδιολόγος και αναπληρώτρια γραμματέας του τομέα Υγείας του ΠΑΣΟΚ

ΤΟΥ Μιχαήλ Πασχάλη

Tabula rasa

ΤΟ ΠΑΛΙΜΨΗΣΤΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Εκινώντας από τη μεθομική περίοδο, η λογοτεχνική μας παράδοση συγκροτήθηκε άλλοτε ως ένα και άλλοτε ως περισσότερο «παλίμψηστα». Το παλίμψηστο ήταν κυρίως περιγραφή, πολύτιμη αλλά ακριβή γραφική ύλη, που ξύστηκε και ξαναχρησιμοποιήθηκε. Ετσι, μπορεί να διασώσει κάτω από το νέο ένα παλαιότερο σημαντικό κείμενο, όπως στον επιζωγραφισμένο πίνακα μια νεότερη μορφή μπορεί να κρύβει από κάτω ένα αριστούργημα. Στην ιστορία της λογοτεχνίας ο όρος «παλίμψηστο» δηλώνει κείμενο ή σειρά κειμένων που αναπλάθουν ένα καταξιωμένο πρότυπο, αυτόνομα ή σε συνδυασμό με άλλα. Οι αναδημιουργίες έχουν όμως τη δική τους καλλιτεχνική και πολιτισμική αξία και είναι δυναμικά ανεξάντλητες, διότι η απίχηση των κλασικών κειμένων δεν έχει ημερομηνία λήξης.

Για να περιοριστώ στη λογοτεχνία, πόσες «Μήδειες» εμπνευσμένες κυρίως από την τραγωδία του Ευριπίδη (431) νομίζετε ότι έχουν γραφτεί; Ίσως εκατοντάδες. Στις γνωστότερες σωζόμενες συγκαταλέγονται η ηρώδα του

Αβάνας), και τη *Mojada* (2015) του Μεξικανοαμερικανού Luis Alfaro (μεξικανή μετανάστρια στο Λος Άντζελες), ο οποίος τιμήθηκε πρόσφατα με το βραβείο London Hellenic Prize για τις πρωτοποριακές αναπλάσεις των αρχαιοελληνικών τραγωδιών.

Η εγκαταλειμμένη σύζυγος, η μάγισσα, η παιδοκτόνος, η διεξόριστη, η πρόσφυγας, η χειραφετημένη ηρώδα, το θύμα της αποικιοκρατίας και των φυλετικών διακρίσεων, είναι μερικές από τις αρχαίες και σύγχρονες πτυχές της μορφής της Μήδειας. Οι εκδοχές της περιλαμβάνουν ακόμη την κριτική κατά του δυτικού καπιταλισμού, στη διασκευή *Medeamaterial* (1982) του Heiner Müller (δευτερο μέρος της τριλογίας *Verkommenes Ufer* και *Landschaft mit Argonauten*) και το βαθιά πολιτικοποιημένο μυθιστόρημα *Medea. Stimmen* (1996) της Christa Wolf, όπου η Μήδεια εκπροσωπεί μια προ-ευρωπαϊκή μορφή, αθώα από τα εγκλήματα που της αποδίδονται.

Εν ολίγοις, οι ενδιαφερόμενοι να σκηνοθετήσουν Μήδεια που αποκλίνει από το αρχαίο πρότυπο έχουν επιλογές για όλα τα γούστα, ακόμη και να ανεβάσουν τη *Μήδεια* του Μποστ. Μπορούν επίσης να συνδυάσουν μία ή περισσότερες εκδοχές με τον Ευριπίδη, όπως έκανε στη δική του διασκευή ο Frank Castorf. Η μετατροπή της ορχήστρας της Επιδαύρου σε σκουπιδότοπο ευτελίζει την καταγγελία του καταναλωτισμού από τον Heiner Müller, αλλά σε κάθε περίπτωση ο σκηνοθέτης δεν ισχυρίστηκε ότι ανεβάζει Ευριπίδη!

Οσα ανέφερα παραπάνω για το παλίμψηστο της Μήδειας ισχύουν γενικότερα για το θεατρικό παλίμψηστο που άντλησε έμπνευση από την αρχαία (ελληνορωμαϊκή) τραγωδία. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι γιατί τόσο σκηνοθέτες, ενώ έχουν τόσες διασκευές στη διάθεσή τους, επιμένουν να κακοποιούν τους αρχαίους τραγικούς και γιατί επιτέλους δεν διασκευάζουν οι ίδιοι την αρχαία τραγωδία της επιλογής τους ή δεν ζητούν από κάποιον τρίτο να το κάνει. Ανεβάζω Αισχύλο, Σοφοκλή, Ευριπίδη, Σενέκα, σημαίνει ότι το έργο *παραμένει αναγνωρίσιμο*. Το αναγνωρίσιμο έργο έχει τη δική του δυναμική, που υποβάλλει στον θεατή σκέψεις, ιδέες, ερμηνείες και συγκρίσεις. Όταν το σκηνοθετικό εγώ υποκαθιστά τον αρχαίο δραματοουργό, η αρχαία τραγωδία παύει να υπάρχει, διότι ο θεατής προσπαθεί, συχνά μάταια και πάντως χωρίς λόγο, να αντιληφθεί ότι τι εννοεί ο δραματοουργός αλλά ο σκηνοθέτης! Το πρόβλημα δηλαδή εντοπίζεται ακριβώς στο υπερτροφικό εγώ του σκηνοθέτη, που δεν του επιτρέπει να σκύψει με σεβασμό πάνω στο κείμενο και τις μεταμορφώσεις του, ούτε να ανεβάσει μια διασκευή του. Θεωρεί εκ προοιμίου κατώτερο τον οποιονδήποτε δημιουργό πέραν του αρχαίου τραγικού, αλλά και αυτός οφείλει να «υποκληθεί» μπροστά του. Σε τελευταία ανάλυση, όλα είναι θέμα παιδείας, και όχι μόνο θεατρικής.

Ο Μιχαήλ Πασχάλης είναι ομότιμος καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

► Η «Μήδεια» του Φρανκ Κάστορφ στην Επίδαυρο

ALEX KAT

Όταν το σκηνοθετικό εγώ υποκαθιστά τον αρχαίο δραματοουργό, η αρχαία τραγωδία παύει να υπάρχει, διότι ο θεατής προσπαθεί, συχνά μάταια και πάντως χωρίς λόγο, να αντιληφθεί ότι τι εννοεί ο δραματοουργός αλλά ο σκηνοθέτης

Σενέκα (γύρω στο 50 μ. Χ.), του Pierre Corneille (1635), του Franz Grillparzer (1821) και του Jean Anouilh (1946). Στον 20ό αιώνα εμφανίστηκε η πρώτη μαύρη Μήδεια του Hans Henry Jahn (1926), η *Asie* («Ασία») του Γάλλου δραματοουργού Henri Lenormand (1931) που εξελίσσεται στην υπό γαλλική κατοχή Ινδοκίνα, και το ποίημα *Solstice* (1935) του Αμερικανού John Robinson Jeffers, η δράση του οποίου τοποθετείται στα Βραχώδη Όρη. Οι εκδοχές της μελαψής ηρώδας περιλαμβάνουν την *African Medea* (1968) του Jim Magnuson (πορτογαλική Αγκόλα του 19ου αιώνα), την *Black Medea* (1976) του Ernest Ferlita (Νέα Ορλεάνη του 1810, μετά την εξέγερση των σκλάβων στην Αϊτή), την *Pekong* (1981) του Αφροαμερικανού Steve Carter (φανταστικό νησί στην Καραϊβική του παρελθόντος), την τραγωδία *There are Women Waiting: the Tragedy of Medea Jackson* (1992) του Edris Cooper (σύγχρονο Σαν Φρανσίσκο), την *American Medea* (1995) του Silas Jones (Μήδεια αιθιοπικής καταγωγής παντρεμένη με Έλληνα στην Αμερική του τέλους του 18ου αιώνα), και τη *Medea, Queen of Colchester* (2002) της Marianne McDonald (Νοτιοαφρικανή drag queen που φέρνει τον λευκό σύντροφό της και τα παιδιά του στο Λας Βέγκας). Προσθέτω τη *Medea en el espejo* (1960) του Κουβανού José Triana (μιγάς παντρεμένη με κακοποιό της